

Um sjálvskaptarplágur í fiskiskapinum undir Føroyum

Tað ber til at umsita náttúruríkidømi á skynsamiligan hátt — ella óskynsamiligan.

Havleiðirnar undir Føroyum framleiða á hvørjum ári í mun til vidd ríviligar nøgdir av æti og fiski, tað er fyrst og fremst hvussu vit húsast við hesum sum avgera hvussu nógv vit fáa upp á land.

Seinastu árin hava vit húsast ógvuliga illa við fleiri av okkar gagnfiskastovnum, meðan vit bert um somu tíð hava sett spónin í greytin viðvíkjandi fiskastovnum undir Føroyum, sum vit ikki nýta í dag. Spurningurin um hvussu stórt rávrugrundarlag skal til er fyrst og fremst ein spurningur um framleiðslustig og pris, minni enn ein ávis nøgd av tonsum. Tað eru neyvan fiskimøguleikarnir sum forða, heldur tilvirkingin og sölán.

tal 137.000 við ta veiðu vit hava av somu stovnum í dag, so er lætt at siggja at vit umsita fiskastovnar ógvuliga vánliga. Her vanta eini 60.000 tons.

Hvat kemur av náttúrorsekum og hvat av okkara ávum

Tá hetta verður borið upp á mál verður tað ofta kveistrað til viks. Onkur sigur, at vit kunnu so lítið gera tí hetta eru svingningar í náttúruni. Aðrir siga, at gaman í vit kunnu vera ov harðir við ein stovn, men so ber til at flyta trýstið til aðrar stovnar. T. d. frá tosk- og hýsu til upsa, kongafisk og blálongu.

Hvat kunnu havleiðirnar undir Føroyum geva av rávøru

Tær metingar, sum eru í dag sýna, at av teimum fiskasløgum vit kenna væl til og fiska av í dag (svartkjafur undantikin) er nøgdin eini 137.000 tons. Uttan at gera ov nógv burtur úr hvussu hetta talið er framkomið kann sigast, at hetta er ein meting sum byggir á kunnleika um vøkturin hjá ymisku fiskasløgnum, tilgongdina á hvørjum ári, og seinast at stovnarir vera fiskaðir á ein hátt, sum letur fiskin sleppa at vaksa til hóskað stóð og á ein hátt sum letur stovnin vera í javnvág.

Um vit sammeta hetta

Dømið úr Canada og Íslandi

Men vit hava 5 tey seinastu árin fingið eitt toluliga trygt svar upp á spurningin um tað nyttar at umsita stovnar skynsamiliga.

Hitt fyrra er úr Canada, har serliga hin stóri stovnurin sum livur frá havøknum norðan fyri New Foundland og norður móti Labrador var heilt niðrurdirkomin.

Við at skerja royndina ógvuliga munandi í 3-4 ár, er longu hesin stovnur komin so væl á fótur, at hann er millum teir stóru fiskastovnarar aftur. Endamálið hjá Canadiarum hevur verið at bygt stovnin upp aftur til eina stóð, har úrtøkan upp á veiðitíma hjá trolarum er komið upp um á eina ávísu lönandi hædd.

Íslendingar hava nýtt ein annan hátt. Tað er at gera alt fyrst at friða smá og ungfisk. Við meskabroytingum og strangum eftirliti við økjum har smáfiskur og millumfiskur fæst, at tryggja at ein ógvuliga stóru partur av hvørjum árgangi veksur upp til eina hóskað stóð. Teir fóru undir hetta arbeiðið mitt í sjeitiárunum, og nú fimm ár eftir vita í hvussu so er føroyskir trolarar um at siga hvussu væl hetta hevur eydnast, og eisini hvussu nógv betri slagði er nú enn fyrru helvt í sjeitiárunum.

Umleggingin frá núverandi støðu til skynsamiliga veiðu

Hetta visir at nokur ár skulu til at broyta støðuna frá tí, sum hon er nú, til eina betri og stabilara støðu.

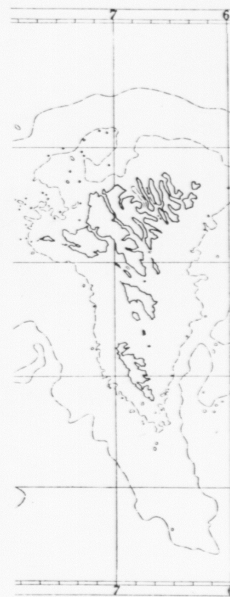
Hetta at broyta støðu kostar nakað í fyrstani. Í fyrstani er hon ein skerjing av royndini. Hetta merkir upp á stytri sikt, at landingar minka. Men vit kunna siga, at hetta verður ein stýrd minking í mun til ta ostýrdu minking sum er farin fram síðani 1976.

Taka vit t. d. árið 1976 var føroyska toskaveiðin undir Føroyum uml. 30.000 ton, av ovroynd minkaði hon niður í knappliga 20.000 tons í 1980. Her hava føroysk skip og virki sostatt borið eina óstýrdu minking upp á 10.000 tons. Við tí stýrdu minkingini av royndini, liggur eitt lyfti um at støðan batnar eftir 3-5 árum. Men vissuliga er lætt at siggja figgarligu trupuleikarnar, men teir eru ikki minni við óvstýrdu ovroyndini.

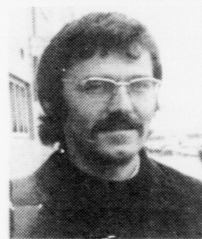
Núverandi studningsskipan fastheldur ovroyndina

Tann studningsskipan til fiskivinnuna, sum hevur verið á figgarlógini seinastu 2-3 árin hevur ta sera óhepnu avleiðing, at tað ber til at trároyna ovfiskaðar stovnar upp aftur longri enn tað annars hevði borið til.

Eg kenna væl øll sjónarmiðini um hvørjar avleiðingar tað hevði fingið um flotin legðist fyrst teym til stovnarir vóru fiskaðir so langt niður at lönandi vinna ikki fekt, men hin reella myndin

sjónarmið

Kjartan Hoydal, fiskifrøðingur skrivur her um støðuna hjá fiskastovnum undir Føroyum, hvussu illa vit hava dugað at húsast við teimum, og hvat vit kunnu gera í framtíðini fyrst at fáa sum mest burtur úr veiðuni á føroyskum øki. Hann visir eisini á, at eitt størri menningararbeiði eigur at gerast á søluøkinum.

er, at vit gjalda út yvir 100 mill. kr. á figgarlógini fyrst at halda fast um ovroyndina undir Føroyum. Min meting er at henda peningarúgva kundi farið til okkurt meira uppbyggjandi. Serliga tá samstundis framvegis innflutningsløyvi vera givin til skip, serliga trolarar til at økja um royndina.

vorðin bundin saman hevur loysnina hvørjar royndir eru neyðugar fyrst at náa tveimum endamálum. 1. At minka um royndina á ávísu fiskasløgum sum eru trárcynd. 2. At beina royndina móti øðrum fiskastovnum, og harvið eisini útnytta hesar stovnar.

Neyvan flotin ið forðar

Tað man neyvan vera kunnleiki hjá fiskimonnum ella tey skip vit hava í flotanum í dag, sum forða okkum at fara undir hetta tak. Tað er enntá ein spurningur um hvussu nógvum nýggjum skipum okkum tørvar.

Nógv meira stendur á tilvirkingarlíðinum og sølulíðinum.

Ti tað er nú eina ferð so, at tað eru krónirnar ikki tonsini sum avgera úrslitið.

Og her gongur meira seint. Tá burtur verður sæð frá sera spennandi royndunum hjá Giljanesi, so er enn lítið hent í virkisliðinum viðvíkjandi alternativum fiskasløgum. Íløgurnar tykjast enn skula vera í vanlig flakavirki.

Eisini á søluøkinum skal helst ein rættuliga stórt menningararbeiði gerast um hesi fiskasløg skulu koma til sættis.

Tað kann tí tykjast eitt sindur løgið, at peningur ikki verður í stóri mun settur av til hetta, t. d. royndartilvirking og royndarsøla, á sama hátt sum til royndarfiskiskap.

Kjartan Hoydal